

Sygn. akt V Ka 729/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

V Wydział Karny Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Myśliwiec

Sędziowie: SSO Janusz Chmiel

SSR del. Katarzyna Gozdawa-Grajewska (spr.)

Protokolant: Roman Czarnacki

w obecności Wandy Ostrowskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2014 r.

sprawy:

S. Al (...) /B./

syna H. i O.

ur. (...) w miejscowości S.w. S.

oskarżonego o przestępstwo z art. 209 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 12 września 2013r. sygn. akt III K 948/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób że ustala iż został on popełniony w N. i w R.,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata T. S. kwotę

672,00 (sześćset siedemdziesiąt dwa złote) złotych oraz 23% podatku VAT w kwocie 154,56 złotych (sto pięćdziesiąt cztery złote i pięćdziesiąt sześć groszy), łącznie kwotę 826,56 złotych (osiemset dwadzieścia sześć złotych i pięćdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zasądza od oskarżonego S. Al (...) na rzecz oskarżyciela posiłkowego P. Al (...) kwotę 504,00 (pięćset cztery) złote tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym,

V. odstępuje od obciążenia oskarżonego kosztami postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku wyrokiem z dnia 12 września 2013 r. w sprawie o sygn. akt VI K 948/11, uznał oskarżonego S. Al (...) za winnego popełnienia występku z art. 209 par. 1 kk polegającego na tym, że w okresie od marca 2008r. do 30 kwietnia 2011r. w R. uporczywie uchylał się od ciężącego na nim z mocy ustawy obowiązku opieki przez niełożenie rat alimentacyjnych na utrzymanie swojego syna P. Al (...), przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i za to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Jednocześnie warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 3 lat i zobowiązał oskarżonego w okresie próby do spłaty zadłużenia alimentacyjnego. Zasadził również od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. T. S. kwotę 840 zł wraz z podatkiem VAT w kwocie 193,20 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony z urzędu świadczonej na rzecz oskarżonego, a nadto zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego P. Al (...) kwotę 840 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w sprawie i zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację wniósł obrońca oskarżonego i zaskarżył wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k., i art. 410 kpk poprzez oparcie treści wyroku na wewnętrznie sprzecznym materiale dowodowym, z pominięciem okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego w tym akt postępowania Sądu Rejonowego o wznowienie postępowania o sygn. akt I V RC 1250/10/4, w szczególności wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 maja 2012r. sygn. akt. III Ca 189/12 i akt postępowania egzekucyjnego o sygn. Kmp 81/2010 przez co przeprowadzona ocena dowodów jest niepełna i przekracza granice swobodnej oceny dowodów oraz doprowadziła do błędów w ustaleniach faktycznych,
2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że oskarżony był świadomy, iż z mocy prawa spoczywa na nim obowiązek lożenia środków utrzymania i wychowania na syna, w sytuacji gdy oskarżony jest S. i był przekonany, że obowiązek alimentacyjny wynika jedynie z mocy wyroku sądowego, co w konsekwencji uzasadnia przyjęcie, że oskarżony znajdował się w usprawiedliwionej nieświadomości bezprawności swojego zachowania,
3. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa niealimentacji, w sytuacji gdy jego zachowanie nie było uporczywe, a ponadto pokrzywdzony nie został narazony na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,
4. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że przestępstwo niealimentacji było karane w N. w okresie od marca 2008r. do lipca 2008r. w sytuacji gdy sąd nie poczynił w tym zakresie żadnych ustaleń, a posiadane informacje dotyczą stanu prawnego z listopada 2012r.,
5. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 424 par. 1 kpk poprzez ustalenie w wyroku, że oskarżony dopuścił się przestępstwa niealimentacji w R., w sytuacji gdy w uzasadnieniu Sąd przyjął, że jego czyn w okresie od marca 2008r. do lipca 2008r. dopuścił się w N..

Z ostrożności procesowej:

6. rażąco niewspółmierność kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem na okres 3 lat i zobowiązaniem oskarżonego do spłaty zadłużenia alimentacyjnego oraz gdy nieznanne jest miejsce zamieszkania oskarżonego wobec tego niemożliwym będzie zrealizowanie przez niego tegoż obowiązku.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rybniku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja na uwzględnienie w zasadniczej mierze nie zasługuje, a stawiane zaskarżonemu wyrokowi zarzuty okazały się w sposób oczywisty bezzasadne.

W pierwszej kolejności Sąd Odwoławczy ustosunkuje się do zarzutu I apelacji. Nie ma absolutnie racji skarżący, gdy zarzuca Sądowi I instancji dowolną ocenę materiału dowodowego, przeprowadzoną wbrew regułom określonym w treści art.7 k.p.k i 410 kpk i pominięcie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego. W istocie Sąd Rejonowy nie czynił ustaleń na podstawie akt postępowania Sądu Rejonowego w Rybniku sygn. akt IV Rc 1250/10/4, wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 maja 2012r. sygn. akt III Ca 189/12 i akt postępowania egzekucyjnego o sygn. Kmp 81/2012. Jednakże wbrew twierdzeniom obrońcy w/w akta spraw cywilnych i akt egzekucyjnych nie miały zasadniczego znaczenia dla czynienia przez Sąd ustaleń faktycznych. Ranga tych dowodów miała znaczenie drugorzędne i w żaden sposób nie mogła podważyć ani przekreślić wiarygodności zeznań pokrzywdzonego, jego matki czy dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Należy w tym miejscu przypomnieć, że zarzut aktu oskarżenia dotyczył uchybienia obowiązkowi ciążącemu na oskarżonym jako ojcu wynikającemu z ustawy, a nie z mocy orzeczenia sądu. Skoro oskarżony jest ojcem P. Al (...) (dziecko pochodzi z małżeństwa) jest oczywistym, że spoczywał na nim z mocy ustawy (art. 133 krio) jako na ojcu obowiązek łżenia na utrzymanie swego dziecka. Sąd Rejonowy nie musiał zatem badać, czy alimenty zostały na rzecz P. Al (...) zasądzone wyrokiem, czy wyrok ten jest

prawomocny lub czy postępowanie w sprawie zostało wznowione i czy odbywa się egzekucja alimentów. Kwestia zasądzenia alimentów od oskarżonego na rzecz jego syna i ich wysokość nie ma znaczenia dla odpowiedzialności karnej z art. 209 par. 1 kk , skoro zarzut aktu oskarżenia opierał się od samego początku na ustaleniu że oskarżony uchylał się od obowiązku ustawowego a nie od wyroku sądowego. Tak też przyjął Sąd Rejonowy w wyroku uznającym winę oskarżonego. Słusznie zatem Sąd Rejonowy nie dopuszczał dowodów ze wspomnianych akt i nie musiał czynić na ich podstawie ustaleń faktycznych. Tym samym również zarzut błędu w ustaleniach faktycznym w tym zakresie nie może się ostać.

Zupełnie bezzasadnym jest zarzut , że oskarżony nie miał świadomości obowiązku płacenia alimentów na rzecz swojego syna. Zarzut ten jest niesłuszny chociażby z tego powodu, że oskarżony jest magistrem prawa (...) w K., studia ukończył w 1991 roku. Zatem nawet pomijając kwestię, że w powszechnej świadomości społecznej (niezależnie od poziomu wykształcenia) leży wiedza, że rodzice są zobowiązani łożyć na utrzymanie swoich małoletnich dzieci to oskarżony Al (...) jako prawnik musiał sobie dużo lepiej zdawać sprawę jakie obowiązki prawne ciąży na nim jako rodzicu względem swego dziecka. Zaslania się obcym obywatelstwem i zarazem wykazywanie nieznanomości podstawowych przepisów prawnych rządzącym prawem rodzinnym i opiekuńczym w sytuacji gdy jednocześnie oskarżony pracował jako konsultant-prawnik w (...) w T. jawi się jako nieporozumienie i w żadnej mierze nie może zasługiwać na wiarygodność. Przecież norma prawna – której nieznanomość próbował w toku procesu wykazywać oskarżony nie jest nowo wprowadzonym przepisem prawa już po ukończeniu przez niego studiów w P., gdy przebywał on w S. tylko wręcz przeciwnie od wielu lat obowiązującym , stabilnym obowiązkiem obciążającym każdego rodzica. Zatem słusznie przyjął Sąd Rejonowy , że oskarżony w pełni zdawał sobie sprawę, że jako rodzic miał obowiązek z mocy ustawy płacić alimenty na dziecko bądź też w inny sposób przyczynić się do jego wychowania. Bynajmniej Sąd I instancji nie popełnił w tym przedmiocie żadnych błędów w ustaleniach faktycznych.

Nie ma racji obrońca gdy podważa w swej apelacji uporczywość w zachowaniu oskarżonego. Sąd Rejonowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku w sposób rzeczowy wykazał dlaczego zachowanie oskarżonego uznał za uporczywe zgodnie z definicją art. 209 par. 1 kk. Sąd I instancji powołał się na złą wolę oskarżonego. Wskazał, iż umyślnie ignorował obowiązek alimentacyjny i nie wywiązywał się z niego pomimo realnych możliwości do łżenia na utrzymanie swojego syna P.. Wskazał, iż oskarżony nie interesował się losem syna, nie przyczyniał się w żaden sposób do zaspokajania jego potrzeb życiowych, zwodził go, przedstawiał puste obietnice bez pokrycia. Sam stawiał natomiast

żądania wobec syna, by chłopiec pomógł mu w załatwieniu formalności w niemieckich urzędach. Powyższe zachowanie oskarżonego zestawione z faktem że od marca 2008r. do 30 kwietnia 2011r. otrzymywał stałe dochody, którymi mógł podzielić się z synem niezbitcie świadczy o jego uporczywości w zachowaniu. Nie ulega też wątpliwości że małoletni był narażony na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Sąd II instancji w pełni aprobeuje ustalenia Sądu Rejonowego w tej materii uznając iż wynikają one ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Zarzut 4 apelacji również nie zasługuje na uwzględnienie. Z informacji nadesłanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka w W. z dnia 21 lutego 2014r. wynika iż par. 170 StGB obowiązuje w N. od 1 kwietnia 1998r. (karta 343 akt sprawy) Wspomniany przepis prawa niemieckiego jest odpowiednikiem art. 209 par. 1 kk. Zatem niewywiązywanie się z obowiązku alimentacji wobec dziecka jest karalne także na terenie N. i było karalne także w okresie marzec 2008- kwiecień 2011r. Stąd też po myśli art. 110 par. 1 kk oskarżony jako cudzoziemiec popełnił przestępstwo z art. 209 par. 1 kk wobec obywatela polskiego (P. Al. (...)) również w okresie od marca 2008r. do lipca 2008r. Ustalenia Sądu Rejonowego w tej materii były jak najbardziej prawidłowe.

Tak więc analiza dowodów nie budzi jakichkolwiek zastrzeżeń Sądu odwoławczego bowiem jest oceną pełną, przekonującą, zgodną z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, spełnia wszelkie kryteria o jakich mowa w treści art.7 k.p.k.

W świetle prawidłowo ocenionych dowodów nie może być zatem mowy o jakimkolwiek błędzie w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę niniejszego wyroku. Zarzuty te stanowią wyłącznie niczym nieuzasadnioną polemikę ze słusznymi ustaleniami dokonany przez Sąd Rejonowy i sprowadzają się do samego tylko podważania ustaleń sądu wyrażonych w uzasadnieniu orzeczenia, jak też przeciwstawienia tymże ustaleniom odmiennego poglądu opartego na własnej ocenie materiału dowodowego, który legł u podstaw ustaleń faktycznych. „Sama tylko możliwość przeciwstawienia ustaleniom dokonany w zaskarżonym wyroku odmiennego poglądu uzasadnionego odpowiednio dobranym materiałem dowodowym nie świadczy, że dokonując tych ustaleń sąd popełnił błąd. Dla skuteczności zarzutu błędu niezbędne jest wykazanie nie tylko wadliwości ocen i wniosków wyprowadzonych przez sąd, ale i wykazanie konkretnych uchybień w ocenie materiału dowodowego, jakich dopuścił się sąd” (vide : wyrok S.A. w Krakowie z 8.06.2004r. II A Ka 112/04 KZS 2004/7-8/60). Tych zaś w przypadku Sądu Rejonowego trudno się doszukać. Sąd bowiem dokonał niezwykle wnikliwej oceny dostępnego w sprawie materiału dowodowego - tj. zarówno osobowych źródeł dowodowych jak i dołączonej do akt dokumentacji. Wskazał jakim dowodom dał wiarę i w jakim zakresie, a jakim dowodom waloru wiarygodności odmówił.

Analiza akt sprawy i przebiegu postępowania przed Sądem I instancji nie wskazuje w żadnym razie na zaistnienie sygnalizowanych przez obrońcę oskarżonego błędów. Sąd Rejonowy procedował prawidłowo, orzeczenie swe oparł na całokształcie materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej (art.410 k.p.k.), we właściwy sposób dokonał oceny zebranych i ujawnionych dowodów, w żadnych razie nie naruszając reguł ich swobodnej oceny i posiłkował się przy tym wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego, zgodnie z wymogami, jakie stawia ustawodawca w art. 7 k.p.k. a swoje wnioski w sposób należyty uzasadnił w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia – po myśli art. 424 k.p.k. Trafna jest także kwalifikacja prawna zachowania oskarżonego i przyjęcie że dopuścił się przestępstwa z art. 209 par. 1 kk

Odnosząc się do orzeczonej kary należy przyjąć, że wymierzona została po rozważeniu przez Sąd I instancji szeregu okoliczności mających wpływ na jej wymiar i nie można jej uznać za rażąco surową, dlatego i w tej części brak jest podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku. Sąd I instancji wziął pod uwagę okoliczności łagodzące i należycie je uwzględnił przy wymiarze kary, podkreślił w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia, że na wymiar kary miał wpływ stopień zawinienia sprawcy i społeczna szkodliwość przypisanego mu czynu. Prawidłowo również zobowiązał oskarżonego do spłaty zadłużenia alimentacyjnego, gdyż - wbrew wywodom apelacji- oskarżony w istocie takowe zadłużenia posiada. Wynika to w oczywisty sposób z akt sprawy Kmp. 47/2012 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w T.. W tym kontekście orzeczona kara jest karą sprawiedliwą, która winna stanowić dla oskarżonego dostateczną dolegliwość i wdrożyć go w przyszłości do przestrzegania porządku prawnego.

Jedyny zarzut jaki zasługiwał na uwzględnienie i wywołał konieczność zmiany zaskarżonego wyroku dotyczył tylko określenia miejsca popełnienia przestępstwa. W uzasadnieniu wyroku Sąd ustalił, że przestępstwo zostało popełnione przez oskarżonego S. Al (...) w N. i w R.. W wyroku przyjęto natomiast, że czyn został popełniony jedynie w R.. Ponieważ jak wynika z pisemnych motywów wyroku jak i ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego występki zostały popełnione w N. i w R. należało zmienić pkt. 1 zaskarżonego wyroku o dokładne określenie miejsca popełnienia przestępstwa.

Z tych też względów, nie podzielając pozostałych zarzutów stawianych zaskarżonemu rozstrzygnięciu i uznając je za słuszne, Sąd odwoławczy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części nie znajdując podstaw do jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adwokata T. S. 672 zł oraz podatek VAT w kwocie 154,56 zł. albowiem oskarżony był reprezentowany przez obrońcę z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Zasądzona kwota obejmuje dodatkowe trzy terminy rozpraw odwoławczych które były wyznaczane z uwagi na brak dowodów doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o rozprawie. Jednocześnie zasądzono od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kwotę 504 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu odwoławczym.

Po myśli art. 624 par. 1 kpk zwolniono oskarżonego od kosztów postępowania odwoławczego, z uwagi na jego trudną sytuację osobistą i materialną (wyjazd do S. – ogarniętej konfliktem zbrojnym).